

6 ani de la expulzarea profesorilor turci: care este evoluția cazului după condamnarea Republicii Moldova la CtEDO?

Astăzi se împlinesc 6 ani de la acțiunile de reținere și expulzare ilegală a 7 profesori turci. Aceștia au fost expulzați din Republica Moldova în septembrie 2018 și, ulterior, au fost condamnați în Turcia, primind pedepse între 7 și 12 ani de închisoare. În prezent, unii dintre acești profesori se află în procedură de apel în instanțele turcești, iar alții au fost deja eliberați din detenție. Cu toate acestea, ei rămân pe teritoriul Turciei, fiind în imposibilitatea de a părăsi țara și de a se reuni cu familiile lor, care domiciliază inclusiv în Republica Moldova.

După condamnarea Republicii Moldova la Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CtEDO), Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei a emis o serie de decizii importante cu privire la executarea hotărârii în cauza [Ozdil și alții v. Republica Moldova](#). Până acum, Comitetul a adoptat șapte decizii prin care le cere autorităților moldovenești să întreprindă măsuri de ordin individual și general, menite să repare prejudiciul cauzat profesorilor și să prevină pe viitor astfel de încălcări.

În cadrul ultimei ședințe a Comitetului de Miniștri, din 11-13 iunie 2024, Comitetul de Miniștri [a notat](#) cu interes deciziile de a acorda statut de solicitant de azil pentru reclamanții **Riza Dogan, Mehmet Tüfekci și Mujdat Celebi**. Totodată, a invitat autoritățile să continue eforturile pentru a obține informații de la autoritățile turce cu privire la situația actuală a reclamanților în Turcia și a încurajat insistent autoritățile moldovenești să ia măsuri diplomatice necesare pentru a facilita întoarcerea acestora în Republica Moldova, dacă aceștia doresc acest lucru. În pofida declarațiilor și promisiunilor făcute de mai mulți exponenți politici, inclusiv de cei aflați în prezent la guvernare, nu s-a intervenit în niciun fel pentru a ameliora situația profesorilor turci aflați în detenție. Pe durata vizitelor oficialilor moldoveni în Turcia, situația acestora nu a fost discutată, iar Ministerul Justiției a inițiat procedurile pentru aplicarea Convenției Consiliului Europei privind transferul persoanelor condamnate, abia în 2023, după eliberarea unor profesori din detenție.

În ceea ce privește măsurile generale, Comitetul a subliniat importanța unor acțiuni rapide și adecvate pentru a investiga și elucida implicarea oricăror actori de nivel superior în expulzarea profesorilor turci. De asemenea, a invitat autoritățile să reconsidere, în conformitate cu prevederile CEDO, cererea de acordare a statutului de parte vătămată pentru **Galina Tüfekci**, soția unuia dintre profesori, și să

furnizeze motivele pentru nedivulgarea anumitor documente din dosar. Comitetul a solicitat informații actualizate cu privire la rezultatul procedurilor penale împotriva fostului șef al Serviciului de Informații și Securitate (SIS) și a cerut intensificarea eforturilor pentru investigații prompte și complete. În acest sens, autoritățile turce au fost încurajate să ofere asistență investigației dacă este necesar.

Comitetul a mai invitat autoritățile să furnizeze o analiză comparativă a noului sistem de supraveghere a activităților SIS față de cel anterior și să ofere informații cu privire la funcționarea acestuia în practică, inclusiv despre activitățile organismelor de monitorizare. Totodată, a fost solicitat un mesaj clar din partea autorităților moldovenești de la cel mai înalt nivel politic, care să reflecte toleranța zero față de detenția arbitrară și transferurile extralegale. Informațiile actualizate cu privire la toate aceste aspecte urmează să fie prezentate până la **15 ianuarie 2025**.

Cauza penală privind expulzarea profesorilor turci continuă în Republica Moldova

La 16 februarie 2023, Curtea de Apel Chișinău a admis plângerea depusă de Galina Tüfekci, soția unui dintre profesorii turci, anulând o ordonanță din 2020 prin care i-a fost retrasă calitatea de parte vătămată și a solicitat Procuraturii mun. Chișinău să remedieze încălcările drepturilor sale într-o cauză penală specifică. Aceasta a atacat decizia cu recurs la Curtea Supremă de Justiție (CSJ), iar în prezent, cauza se află pe rolul CSJ.

Între timp, s-a constatat că Procuratura nu a efectuat nicio investigație substanțială în alte cauze penale legate de „dosarul profesorilor turci”. Modul în care au fost gestionate cauzele penale, începând din 2018, inclusiv retragerea abuzivă a calității de parte vătămată a soției unui dintre profesori, secretizarea nejustificată a dosarului și scoaterea de sub urmărire penală a altor persoane implicate, au compromis grav

actul de justiție.

Ce trebuie făcut în continuare?

Reieșind din cele expuse, CRJM și Promo-LEX reiterează solicitările adresate Guvernului Republicii Moldova de a executa măsurile generale și individuale, după cum urmează:

- Procuratura să investigheze rapid și eficient rolul tuturor persoanelor implicate în procesul de expulzare a profesorilor turci.
- În ceea ce privește ancheta și procedura penală împotriva celor responsabili, autoritățile să depună eforturi serioase pentru a stabili adevărul despre ceea ce s-a întâmplat și să investigheze pe deplin, sub un control public adecvat, implicarea posibilă a oricărui actor public de nivel înalt.
- Autoritățile să implementeze eficient modificările legale aprobate în vederea executării Hotărârii Curții Constituționale din 13 noiembrie 2020.
- Autoritățile să obțină informații detaliate de la autoritățile turce cu privire la situația actuală a reclamanților în Turcia și la posibilitatea aplicării Convenției Consiliului Europei privind transferul persoanelor condamnate (STE nr. 112).
- Autoritățile să furnizeze o analiză comparativă a noului sistem de supraveghere a activităților SIS în raport cu cel anterior și să ofere informații despre funcționarea acestuia în practică.
- SIS să se asigure că în viitor va fi aplicată o toleranță zero față de detențiile arbitrare și transferurile ilegale, iar orice cooperare internațională, inclusiv cu serviciile secrete străine, să respecte obligațiile generale privind drepturile omului, în conformitate cu CEDO.
- Autoritățile să transmită un mesaj clar de la cel mai înalt nivel politic, care să reflecte toleranța zero față de detențiile arbitrare și transferurile

extralegale.

Contact:

Vadim Vieru, Avocat, Director de Program

Asociația Promo-LEX

Tel: 068017507

Email: vadim.vieru@promolex.md

Daniel Goinic, Director de Program

Centrul de Resurse Juridice din Moldova

Tel: 069389553

Email: daniel.goinic@crjm.org

Condiții de valabilitate ale alegerilor prezidențiale și a referendumului republican constituțional

Fiecare vot contează, prezența ta este esențială!

Pentru ca alegerile prezidențiale și referendumul republican constituțional din 20 octombrie să fie declarate valabile, este esențială respectarea tuturor prevederilor legale.

Victor Rotaru
Analist Juridic, Promo-LEX

Alegerile prezidențiale și referendumul constituțional din 20 octombrie 2024 trebuie să îndeplinească anumite condiții pentru a fi declarate valabile, conform legislației electorale din Republica Moldova.

Este esențial ca prezența la vot să atingă un anumit prag minim. Pentru alegerile prezidențiale, trebuie să participe cel puțin o treime din numărul total al alegătorilor înscriși pe listele electorale. Dacă acest prag de prezență nu este atins, alegerile vor fi declarate nevalabile și va fi necesară organizarea unui nou scrutin. În cazul organizării turul doi de scrutin, pentru a fi considerate valabile alegerile trebuie să participe cel puțin 1/5 din numărul de persoane înscrise în listele electorale.

În ceea ce privește referendumul constituțional, condițiile de validare sunt similare. Referendumul va fi considerat valabil dacă participă cel puțin o treime din alegătorii înscriși pe listele electorale. În plus, pentru ca rezultatul referendumului să fie adoptat, opțiunea „Da” trebuie să obțină majoritatea voturilor exprimate. Dacă aceste condiții nu sunt îndeplinite, referendumul nu va produce efecte juridice.

Este important de menționat că, pentru a asigura corectitudinea procesului electoral, toate procedurile de organizare și desfășurare a votului trebuie să respecte rigorile stabilite de Codul Electoral. Aceasta include constituirea corectă a secțiilor de votare, asigurarea confidențialității votului, prevenirea și sancționarea oricăror tentative de fraudă electorală, precum și respectarea drepturilor tuturor participanților la procesul electoral.

În concluzie, pentru ca alegerile prezidențiale și referendumul republican constituțional din 20 octombrie 2024 să fie declarate valabile, este esențială participarea a cel puțin o treime din alegători și respectarea strictă a tuturor prevederilor legale.

20 octombrie 2024
Alegeri Prezidențiale și Referendum Republican Constituțional

Fiecare vot contează, prezența ta este esențială!

Pentru ca alegerile prezidențiale și referendumul republican constituțional din 20 octombrie să fie declarate valabile, este esențială respectarea tuturor prevederilor legale.

Victor Rotaru
Analist Juridic, Promo-LEX

Promo-LEX
Promoția Democratiei și a Statului de Drept

USAID
UNITED STATES AGENCY FOR INTERNATIONAL DEVELOPMENT

USAID este un program de finanțare externă al Departamentului de Stat al Statelor Unite ale Americii.

Pentru a fi validate alegerile prezidențiale, la scrutin trebuie să participe cel puțin o treime din numărul total al alegătorilor înscrși pe listele electorale.

În cazul organizării turului doi de scrutin, pentru a fi considerate valabile alegerile trebuie să participe cel puțin 1/5 din numărul de persoane înscrise în listele electorale.

BULETIN DE VOT

Referendumul va fi considerat valabil dacă participă cel puțin o treime din alegătorii înscrși pe listele electorale.

Pentru ca rezultatul referendumului să fie adoptat, opțiunea „Da” trebuie să obțină majoritatea voturilor exprimate. Dacă aceste condiții nu sunt îndeplinite, referendumul nu va produce efecte juridice.

Pentru a asigura corectitudinea procesului electoral, toate procedurile de organizare și desfășurare a votului trebuie să respecte rigorile stabilite de Codul Electoral:

- constituirea corectă a secțiilor de votare;
- asigurarea confidențialității votului;
- prevenirea și sancționarea oricăror tentative de fraudă electorală;
- respectarea drepturilor tuturor participanților la procesul electoral.

Campania de informare este realizată în cadrul programului "Serviciu civic, transparent și responsabil" finanțat de Agenția Națională pentru Dezvoltare Instituțională (ANDI). Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorului.

Drepturile și responsabilitățile cetățenilor în perioada campaniei electorale

Fii informat(ă), fi implicat(ă)!

În campania electorală pentru scrutinele din 20 octombrie cetățenii au dreptul de a discuta liber despre programele electorale, profilul candidaților și opțiunile de vot la referendum.

Agitația electorală va fi permisă în perioada 20 septembrie – 18 octombrie, după care va urma ziua tăcerii și apoi ziua alegerilor.

Nicolae Panfil
Director de Program, Promo-LEX

În perioada campaniei electorale, care începe în data de 20 septembrie, cetățenii Republicii Moldova, au dreptul de a supune discuțiilor libere și sub toate aspectele programele electorale ale concurenților electorali, calitățile politice, profesionale și personale ale candidaților la funcția de președinte și opțiunile de referendum în cadrul adunărilor, mitingurilor, întâlnirilor cu alegătorii, prin intermediul mass-mediei, prin expunerea de afișe electorale sau prin intermediul altor forme de comunicare. Prin urmare, cetățenii au dreptul de a face agitație electorală în perioada campaniei electorale pentru scrutinele din 20 octombrie. Agitația electorală va fi permisă în perioada 20 septembrie – 18 octombrie, după care va urma ziua tăcerii și apoi ziua când vor avea loc alegerile.

Îndemnăm cetățenii să fie vigilenți în perioada campaniei electorale, întrucât există acțiuni care sunt considerate încălcări electorale și pot afecta integritatea alegerilor. Coruperea alegătorilor prin oferirea de bunuri sau bani, transportarea organizată a alegătorilor în ziua alegerilor, precum și fotografierea buletinelor de vot sau votarea nejustificată în grup sunt interzise. În acest context,

Asociația Promo-LEX încurajează cetățenii să raporteze orice încălcare electorală pe platforma monitor.md, contribuind astfel la monitorizarea și asigurarea transparenței procesului electoral.

Un alt aspect important, care trebuie să fie menționat, este faptul că în urma unor modificări efectuate la Codul contravențional, au fost introduse amenzi pentru alegătorii care acceptă bunuri, bani și servicii din partea concurenților electorali. Prin urmare, alegătorii se pot alege cu amenzi de la 25.000 la 37.500 de lei pentru favorizări electorale a unui candidat sau altul în schimbul unor sume sau bunuri.

20 octombrie 2024
Alegeri Prezidențiale și Referendum Republican Constituțional

Fii informat(ă), fi implicat(ă)!

În compania electorala pentru saptinile din 20 octombrie cetățenii au dreptul de a discuta liber despre programele electorale, profilul candidaților și opțiunile de vot la referendum.

Agiția electorală va fi permisă în perioada 20 septembrie – 10 octombrie, după care va urma ziua tăcerii și apoi ziua alegerilor.

Nicolae Pantil
Director de Program, Promo-LEX

Promo-LEX
Promoting Democracy & the Rule of Law

USAID
WORK THE AMERICAN PEOPLE

Indemnăm cetățenii să fie vigilenți!

Coruperea alegătorilor prin oferirea de bunuri sau bani, transportarea organizată a alegătorilor în ziua alegerilor, precum și fotografierea buletinelor de vot sau votarea nejustificată în grup sunt interzise.

Atenție! Alegătorii care vor accepta bani, bunuri sau servicii de la competitorii electorali, vor fi sancționați cu amenzi cuprinse între 25.000 și 37.500 de lei.

- Asociația Promo-LEX încurajează cetățenii să raporteze orice încălcare electorală pe platforma monitor.md, contribuind astfel la monitorizarea și asigurarea transparenței procesului electoral.

© Asociația de Informare este realizată în cadrul proiectului
"Democrație, Transparență și Responsabilitate: Promovarea de Reguli Etice și Liniile pentru Decretarea Independenței a SAPE"
Cuprinde informații care pot fi utilizate și în scopuri neafiliate proiectului de către alți partizani.

Agitația electorală. Ce reguli trebuie urmate de concurenții pe perioada campaniei electorale

Respectă legea, contribuie la o campanie electorală corectă!

Campania electorală pentru alegerile prezidențiale și pentru referendumul republican constituțional va începe oficial cu 30 de zile înainte de data alegerilor, adică din 20 septembrie. Până în această dată orice activitate legată de agitația electorală este interzisă.

Regulile în campania electorală sunt aceleași atât pentru alegerile prezidențiale, cât și pentru referendumul republican constituțional.

Mariana Foșca

Analistă a finanțelor, Promo-LEX

Campania electorală pentru alegerile prezidențiale și pentru referendumul republican constituțional va începe oficial cu 30 de zile înainte de data alegerilor, adică din 20 septembrie. Până în această dată orice activitate legată de agitația electorală este interzisă.

În perioada campaniei, partidele politice, blocurile electorale, candidații și persoanele de încredere ale candidaților au dreptul de a supune discuțiilor libere și sub toate aspectele programele electorale ale concurenților electorali, calitățile politice, profesionale și personale ale candidaților la funcția de președinte și opțiunile de referendum în cadrul adunărilor, mitingurilor, întâlnirilor cu alegătorii, prin intermediul mass-mediei, prin expunerea de afișe electorale sau prin intermediul altor forme de comunicare. La fel, în campania electorală toate partidele politice, blocurile electorale și candidații independenți trebuie să deschidă conturi bancare speciale „Fond electoral” pentru gestionarea fondurilor de campanie. Orice donații sau cheltuieli trebuie raportate periodic la CEC. Publicitatea electorală trebuie să fie clar marcată ca atare și să respecte

reglementările privind dimensiunile și conținutul materialelor publicitare. În cazul publicității plătite, aceasta trebuie să fie raportată CEC, inclusiv detalii despre costuri și sursele de finanțare.

Toți concurenții trebuie să aibă acces egal la mass-media publică pentru a-și promova platformele electorale. Acest principiu se aplică și în organizarea dezbaterilor publice.

Referendumul va fi organizat conform aceluiași reguli generale aplicabile pentru alegerile prezidențiale, incluzând specificarea clară a întrebării puse la vot și informarea corectă a alegătorilor despre opțiunile disponibile.

Precizăm că, pentru ambele scrutine sunt valabile interdicțiile prevăzute de legislația electorală pentru candidați. Vorbim aici despre organizarea de concerte, concursuri, alte evenimente sau demonstrații cu implicarea interpreților, artiști atât din țară, cât și de peste hotare, etc. O altă interdicție se referă la utilizarea resurselor administrative, inclusiv prin lansarea sau participarea la lansarea proiectelor de infrastructură sau a achizițiilor efectuate din bugetul public național, utilizarea echipamentelor, a mijloacelor și a bunurilor publice în perioada electorală.

20 octombrie 2024
Alegeri Prezidențiale și Referendum Republican Constituțional

Respectă legea, contribuie la o campanie electorală corectă!

Campania electorală pentru alegerile prezidențiale și pentru referendumul republican constituțional va începe oficial cu 30 de zile înainte de data alegerilor, adică din 20 septembrie. Până în această dată orice activitate legată de agitația electorală este interzisă.

Regulile în campania electorală sunt aceleași atât pentru alegerile prezidențiale, cât și pentru referendumul republican constituțional.

Mariana Fosca
Analistă a Finanțelor, Promo-LEX

Promo-LEX
Promovăm democrația și integritatea electorală

USAID
NOT THE MERCHANTS PEOPLE

În perioada campaniei, partidele politice, blocurile electorale, candidații și persoanele de încredere pot discuta liber programele electorale, profilul candidaților și opțiunile de referendum prin diverse mijloace, inclusiv adunări publice, întâlniri cu alegătorii, mass-media și afișe electorale.

Asociația Promo-LEX a lansat Misiunea de Observare a alegerilor din 20 octombrie 2024

Asociația Promo-LEX a lansat Misiunea de observare a alegerilor prezidențiale și a referendumului constituțional din 20 octombrie 2024. Observarea va acoperi întreaga perioadă electorală, inclusiv ziua alegerilor și, dacă va fi cazul, turul doi.

Echipa centrală a Misiunii și 45 de observatori pe termen lung (OTL), alături de circa 740 de observatori pe termen scurt (OTS), vor monitoriza alegerile la nivel național, activând ca observatori statici în 600 secții de votare, dar și în cadrul a 70 de echipe mobile care vor vizita toate celelalte secții de votare pe parcursul zilei alegerilor. Suplimentar, vor fi acoperite cu observatori statici toate secțiile de votare deschise pentru alegătorii din regiunea transnistreană, iar la nivel internațional observarea se va face în peste 50 de secții de votare. Promo-LEX va monitoriza și discursul instigator la ură și discriminare prin intermediul a șapte monitori.

Misiunea de observare Promo-LEX va monitoriza respectarea principiilor democratice și a cadrului legal național în

activitatea organelor electorale, înregistrarea competitorilor electorali și agitația electorală, finanțarea campaniei electorale, și alte aspecte relevante. În ziua alegerilor, observatorii Promo-LEX vor supraveghea deschiderea și închiderea secțiilor de votare, procesul de vot, accesibilitatea sediilor și totalizarea rezultatelor. La fel, vor efectua numărarea rapidă a voturilor. Vor fi prezentate patru rapoarte intermediare (în cazul turului II – cinci) și un raport final, precum și comunicate de presă în ziua alegerilor.

În contextul lansării Misiunii de observare, Promo-LEX a prezentat primul raport, care analizează contextul social-politic, cadrul legal, pregătirile pentru alegerile prezidențiale și referendumul constituțional din 20 octombrie, dar și alte aspecte ce caracterizează perioada preelectorală.

Contextul alegerilor din 20 octombrie 2024. Alegerile prezidențiale și referendumul constituțional din această toamnă vor avea loc într-un context marcat, din punct de vedere al politicii interne, printr-o stabilitate parlamentară și guvernamentală confortabilă pentru Partidul Acțiune și Solidaritate (PAS), dar și printr-o relație complicată cu opoziția, atât în Parlament, cât și în afara acestuia.

Un număr de 64 partide au dreptul de participa la aceste scrutine, iar până în prezent, cel puțin 17 potențiali competitori și-au manifestat intenția de a participa în cursa prezidențială și/sau în calitate de participanți la referendum. Natura competitivă a acestor alegeri este susținută atât de caracterul dublu al acestor alegeri, cât și de scrutinul parlamentar din 2025, văzut drept o oportunitate politică majoră.

Integritatea proceselor democratice din Republica Moldova în continuare este pusă la încercare de problema finanțării ilegale a proceselor politice și electorale. Aceasta a depășit demult limitele unei competiții politice interne și a devenit,

mai curând, o manifestare a războiului hibrid al Federației Ruse împotriva Republicii Moldova. Deși partidul lui Ilan Șor a fost declarat neconstituțional în anul 2023, activitatea politică continuă prin blocul politic “Victorie-Победа”, fiind alocate resurse financiare semnificative pentru promovarea acestuia.

Scrutinele din această toamnă vor avea totodată și valențe geopolitice foarte puternice. Insecuritatea geopolitică generată de războiul Federației Ruse împotriva Ucrainei a determinat accelerarea proceselor de integrare europeană, Republica Moldova reușind să deschidă negocierile de aderare la UE în anul 2023. Pe acest fundal, întrebarea adresată la referendum, dar și alegerile Prezidențiale vor testa odată în plus divizarea geopolitică Vest-Est din societate, cu efecte potențiale nu doar asupra Constituției, dar și a vieții social-politice din Republica Moldova, și chiar din regiune.

Cadrul legal. Alegerile din acest an se desfășoară în condițiile noului Cod electoral, în vigoare din ianuarie 2023, dar care a fost modificat de mai multe ori până la un an înainte de scrutin. O parte din aceste modificări au fost de natură tehnică, iar altele au fost mai semnificative.

Legiuitorul a eliminat interdicția de a organiza alegeri prezidențiale sau parlamentare împreună cu un referendum constituțional. Asociația Promo-LEX a criticat această modificare din considerentul că ar putea afecta egalitatea șanselor concurenților și libertatea formării opiniei alegătorilor.

În aprilie 2024, Parlamentul a adoptat Legea privind implementarea parțială a votului prin corespondență. Promo-LEX a salutat introducerea acestei metode alternative de vot, dar a exprimat și unele rezerve, în special față de procesul decizional și lipsa unui consens politic larg la acest subiect.

Legislația conexă a fost și ea modificată. Legea partidelor politice a fost completată cu prevederi menite să clarifice unele proceduri și efecte juridice ale limitării activității partidelor politice. De asemenea, cuantumul unor amenzi din Codul contravențional a fost modificat pentru încălcări admise în procesul electoral, dar și pentru a reglementa sancțiunile pentru coruperea electorală pasivă.

Organele electorale. Comisia Electorală Centrală este autoritatea responsabilă de organizarea și desfășurarea scrutinelor la nivel național. Instituția a adoptat și modificat mai multe acte normative relevante alegerilor din 20 octombrie 2024, a aprobat hotărârea privind Programul calendaristic și alte cel puțin 20 de hotărâri privind organizarea și desfășurarea scrutinelor.

Activitatea CEC este în general transparentă, toate ședințele fiind publice și difuzate pe platforme online. De asemenea, Comisia desfășoară diverse campanii de informare pentru alegători. Totuși, MO Promo-LEX a constatat și unele curențe ce țin de publicarea informațiilor despre proiectele de acte normative adoptate și asigurarea transparenței decizionale pe pagina web a instituției.

De desemnarea candidaților și acțiuni cu tentă electorală. Candidații pentru alegerile prezidențiale pot fi desemnați oficial începând cu 60 de zile înainte de alegeri și până la 30 de zile înainte de vot. Așadar, de mâine, 21 august, începe oficial procesul de desemnare a candidaților la președinție. Până în prezent, mai mulți candidați și-au exprimat intenția de a participa. Promo-LEX subliniază că acest lucru nu este o încălcare, însă promovarea electorală a potențialilor candidați înainte de campania oficială poate afecta principiul egalității concurenților.

Promo-LEX a observat că cel puțin opt potențiali candidați desfășoară activități de promovare, cum ar fi instalarea de corturi, distribuirea de flyere, postări sponsorizate pe

rețele sociale sau organizarea de evenimente. În legătură cu referendumul constituțional, au fost observate campanii pro și contra, cu activități care pot influența votul.

Misiunea de observare Promo-LEX a constatat două proiecte cu potențial de corupere electorală, coordonate de Ilan Șor, și care, prin impactul lor, pot afecta libertatea alegătorilor de a-și forma opinia în cadrul alegerilor. Este vorba despre inițiativa de achitare pentru pensionarii din anumite regiuni ale țării a unor indemnizații de 2 000 lei, prin intermediul băncii „Promsvyazbank” din Federația Rusă. Un alt proiect – „GagauziyaLand”, a fost deschis în data de 18 august, cu promisiunea că intrarea și toate atracțiile pentru copii și adulți vor fi gratuite.

Utilizarea resurselor administrative. În perioada electorală este interzisă utilizarea de către candidați a resurselor administrative. Deși “Codul bunelor practici în materie de referendum” al Comisiei de la Veneția permite statutului să-și exprime opinia pentru sau împotriva textului supus votului, acesta totuși are obligația de a-și menține neutralitatea și, în mod special, de a nu utiliza banii publici pentru a-și promova opinia.

În perioada 08.07.2024 – 18.08.2024 Guvernul Republicii Moldova a realizat campania de informare „Europa pentru tine”. Misiunea de observare Promo-LEX a constatat că această campanie a fost planificată și promovată din bani publici după anunțarea datei alegerilor, fiind implementată inclusiv în perioada electorală, fapt care poate fi interpretat ca având scopul de a atrage capital politic în susținerea referendumului. În context, Promo-LEX reiterează recomandarea ca astfel de practici să fie interzise inclusiv în afara perioadei electorale.

În final, precizăm că, Raportul Promo-LEX subliniază importanța unor alegeri competitive și transparente în Republica Moldova. Asociația își propune să informeze publicul

și autoritățile despre tendințele observate și să contribuie la prevenirea încălcărilor legislației electorale.

Raportul nr. 1 al Misiunii de observare poate fi accesat [aici](#).

Misiunea de observare este susținută financiar de Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID), Uniunea Europeană și Fondul German Marshall din SUA, Guvernul Regatului Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord, Organizația Internațională a Francofoniei și Fundația Soros Moldova. Misiunea de observare este realizată sub egida Coaliției Civice pentru Alegeri Libere și Corecte.

Responsabilitatea pentru opiniile exprimate în cadrul acestui raport aparține Asociației Promo-LEX și nu reflectă neapărat poziția donatorilor. În cazul în care apar discrepanțe între textul în limba română și traducerea acestuia în altă limbă, va prevala varianta în limba română a raportului.

Pentru informații suplimentare:

Dumitrița Ciuvaga

Comunicatoare

Asociația Promo-LEX

Tel: +373 68 800 827

**Unde votează cetățenii cu
domiciliul în stânga**

Nistrului în data de 20 octombrie?

Împreună pentru un proces electoral corect și transparent!

Cetățenii din stânga Nistrului vor putea vota la secțiile de votare special constituite pe teritoriul aflat sub jurisdicția autorităților Republicii Moldova.

Secțiile de votare vor fi constituite cu cel puțin 35 de zile înainte de data alegerilor.

Ion Manole

Director Executiv, Promo-LEX

În ziua alegerilor prezidențiale și a referendumului republican constituțional, cetățenii Republicii Moldova, care au domiciliul în stânga Nistrului vor putea vota la secțiile de votare care vor fi constituite pe teritoriul aflat sub jurisdicția autorităților Republicii Moldova.

Alegătorii din stânga Nistrului își vor putea exercita dreptul de vot la secțiile de votare distincte, constituite special pentru ei. Confirmarea domiciliului se face prin mențiunea din actul de identitate al titularului – buletinul de identitate sau buletinul de identitate provizoriu.

Pentru alegătorii din stânga Nistrului secțiile de votare se constituie cu cel puțin 35 de zile înainte de alegeri. Aceste secții se formează pe baza datelor din Registrul de stat al alegătorilor și propunerilor entităților responsabile de reintegrare și securitate, ținând cont de particularitățile administrative, accesibilitatea și securitatea votării.

Votarea pentru alegătorii din stânga Nistrului se desfășoară conform regulilor generale între orele 07:00 și 21:00, cu posibilitatea prelungirii termenului cu cel mult 2 ore. În aceste secții de votare, ca și în celelalte care vor fi deschise, vor avea acces observatori naționali și internaționali, care vor monitoriza procesul electoral. Prin urmare, îndemnăm alegătorii să nu cadă în plasa celor care intenționează să fraudeze scrutinele, prin acțiuni de corupere sau organizarea transportului în grup, pentru a asigura un proces electoral transparent și corect.

20 octombrie 2024
Alegeri Prezidențiale și Referendum Republican Constituțional

Împreună pentru un proces electoral corect și transparent!

Cetățenii din stânga Nistrului vor putea vota la secțiile de votare special constituite pe teritoriul aflat sub jurisdicția autorităților Republicii Moldova.

Secțiile de votare vor fi constituite cu cel puțin 15 de zile înainte de data alegerilor.

Ion Manole
Director Executiv, Promo-LEX

Promo-LEX
Promovăm democrația și dreptul la viață

Ca să poți vota la secțiile constituite special, va fi nevoie să prezinți un act (buletin de identitate sau buletin de identitate provizoriu) care să confirme că ai domiciliul în stânga Nistrului.

La vot vei putea merge în intervalul de ore 07:00 și 21:00, conform regulii generale. Procesul de vot poate fi prelungit cu 2 ore, în anumite situații.

În secțiile de votare se vor afla observatori naționali și internaționali, care vor monitoriza procesul electoral.

Pentru a asigura un proces electoral transparent și corect, Promo-LEX îndeamnă alegătorii să nu cadă în plasa celor care intenționează să fraudeze scrutinele prin acțiuni de corupere sau organizarea transportului în grup.

Compania Promo-LEX "Te pregătește pentru vot - alege cu încredere" este înscrisă în cadrul programului "Democrație, Transparență și Responsabilitate" finanțat de Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorului.

Votul prin corespondență. O noutate la alegerile din toamnă

A graphic with a light purple background. On the left is a circular portrait of Igor Bucataru, a man in a suit and tie. To the right of the portrait is a white rectangular box containing text. At the top right of the box are two purple speech bubble icons. The text inside the box is as follows:

Alegerile vin la tine, votează prin corespondență!

Pentru prima dată, la alegerile din toamnă va fi implementat **votul prin corespondență** – o alternativă a votului tradițional cu prezența la secția de votare.

Opțiunea este disponibilă doar pentru cetățenii moldoveni stabiliți în SUA, Canada, Islanda, Finlanda, Norvegia și Suedia.

Igor Bucataru
Analist electoral, Promo-LEX

Pentru prima dată, la alegerile din toamnă va fi implementat votul prin corespondență, ca alternativă a votului tradițional cu prezența la secția de votare. Alegătorul care a fost inclus în lista electorală pentru votul prin corespondență, după ce s-a înregistrat, va primi plicul cu buletinele de vot. Votul trebuie să fie personal, fiind interzisă votarea în locul altor persoane sau transmiterea buletinelor de vot recepționate. Opțiunea de a vota prin corespondență este disponibilă doar cetățenilor moldoveni stabiliți în SUA, Canada, Islanda, Finlanda, Norvegia și Suedia.

Alegătorul care votează prin corespondență are responsabilitatea de a se asigura că votul său este liber

exprimat și trebuie să raporteze orice presiuni sau încercări de influențare. Fotografiera sau expunerea publică a buletinului de vot completat este strict interzisă. Organele electorale asigură acest secret prin utilizarea a două plicuri diferite: unul nominal pentru identificare și unul pentru votul secret.

Votarea prin corespondență se realizează anticipat, începând cu cel puțin 20 de zile înainte de ziua alegerilor, iar birourile electorale primesc plicurile exterioare cel târziu în ziua de joi, înainte de ziua alegerilor

Dreptul de vot prin corespondență este exercitat de alegător la adresa indicată de acesta la momentul înregistrării pentru votul prin corespondență.

20 octombrie 2024
Alegeri Prezidențiale și Referendum Republican Constituțional

Alegerile vin la tine, votează prin corespondență!

Pentru prima dată, la alegerile din toamnă va fi implementat votul prin corespondență – o alternativă a votului tradițional ca prezență la secția de votare.

Opțiunea este disponibilă doar pentru cetățenii moldoveni stabiliți în SUA, Canada, Irlanda, Finlanda, Norvegia și Suedia.

Igor Bucataru
Analist electoral, Promo-LEX

Promo-LEX
Promovarea democrației și integrității alegerilor

USAID
UNITED STATES INTERNATIONAL DEVELOPMENT ADMINISTRATION

Alegătorul care a fost inclus în lista electorală pentru votul prin corespondență, după ce s-a înregistrat, va primi buletinele de vot în plic.

Votul tău trebuie să fie personal, la adresa comunicată de tine. Votarea în numele altor persoane nu este permisă.

POȘTA

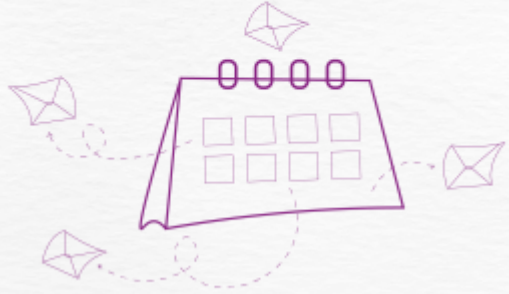

Se vor folosi două plicuri pentru a asigura secretul votului: unul pentru identificare și unul pentru votul secret.

Fotografierea sau expunerea publică a buletinului de vot completat este interzisă.

Votarea prin corespondență se face anticipat, cu cel puțin 20 de zile înainte de ziua alegerilor.

Plicurile, expediate de persoana care a votat, trebuie să ajungă la birourile electorale până joi, înainte de alegeri.

Campația de informare este realizată în cadrul programului "Democrație, Transparență și Responsabilitate", finanțat de Agenția Statelor Unite pentru Cooperare Internațională și Dezvoltare. Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al Ambasadei.

Cum votăm dacă în ziua alegerilor vom fi în străinătate?

Participă la viitorul țării – votează din străinătate!

Pentru cetățenii moldoveni din străinătate, votul la alegerile prezidențiale și referendumul constituțional republican din 20 octombrie, va avea loc cu prezentarea la cea mai apropiată secție de votare, din cele circa 230 care ar putea fi deschise.

În unele secții votul ar putea să se desfășoare pe parcursul a două zile, sâmbăta și duminica - 19 și 20 octombrie.

Igor Bucataru
Analist electoral, Promo-LEX

Pentru cetățenii moldoveni din străinătate, votul la alegerile prezidențiale și referendumul constituțional republican din 20 octombrie 2024, va avea loc cu prezentarea la secția de votare. Mai mult, în unele dintre acestea votul ar putea să se desfășoare pe parcursul a două zile, sâmbăta și duminica – 19 și 20 octombrie.

La aceste scrutine, alegătorii din străinătate au posibilitatea să voteze și prin corespondență. Trebuie să precizăm că opțiunea de a vota prin corespondență este disponibilă cetățenilor moldoveni stabiliți în SUA, Canada, Islanda, Finlanda, Norvegia și Suedia. Ceilalți alegători din diaspora vor vota în mod tradițional, la cea mai apropiată secție din cele circa 230 care ar putea fi deschise.

De asemenea, alegătorii se pot înregistra prealabil pentru creșterea șanselor ca în localitatea în care se află să fie deschisă o secție de votare. Scopul înregistrării prealabile este de a stabili numărul estimativ al alegătorilor care își exprimă intenția de a vota peste hotarele țării în ziua alegerilor, pentru a organiza cât mai corect secțiile de votare. Datele înregistrării prealabile reprezintă unul dintre temeiurile complementare utilizate de Comisia Electorală Centrală pentru constituirea secțiilor de votare în străinătate. Procedura nu este obligatorie și nu afectează dreptul dumneavoastră de vot. Chiar dacă nu v-ați înregistrat, oricum veți putea vota.

Pentru a vota în străinătate, îndemnăm cetățenii să se înregistreze prealabil pe pagina alegator.md sau direct pe inregistrare.cec.md. O altă opțiune de înregistrare este prin a scrie o cerere (individual sau în grup) către Comisia Electorală Centrală sau către misiunile diplomatice/oficii consulare ale Republicii Moldova.

Procedura de înregistrare prealabilă este simplă și rapidă, solicitând doar câteva date personale și de contact. Odată înregistrați, alegătorii vor primi toate informațiile necesare

pentru a-și putea exercita dreptul de vot la o secție de votare din apropierea lor.

20 octombrie 2024
Alegeri Prezidențiale și Referendum Republican Constituțional

Participă la viitorul țării – votează din străinătate!

Pentru cetățenii rezidenți din străinătate, votul la alegerile prezidențiale și referendumul constituțional republican din 20 octombrie, va avea loc cu prezentarea la cea mai apropiată secție de votare, din cele circa 250 care ar putea fi deschise.

În unele secții votul ar putea să se desfășoare pe parcursul a două zile, sâmbătă și duminică - 19 și 20 octombrie.

Igor Bucataru
Analist electoral, Promo-LEX

Promo-LEX
Promovăm democrația și integritatea electorală

USAID
NOT THE AMERICAN PEOPLE

Alegătorii din SUA, Canada, Islanda, Finlanda, Norvegia, și Suedia au opțiunea de a vota prin corespondență.

Restul alegătorilor din diaspora vor vota în mod tradițional, la cea mai apropiată secție.

Îndemnăm alegătorii să se înregistreze prealabil pentru a crește șansele deschiderii unei secții de votare în localitatea lor. Această procedură ajută Comisia Electorală Centrală să organizeze corect secțiile de votare.

Înregistrarea prealabilă nu este obligatorie și nu afectează dreptul tău de vot. Chiar dacă nu te-ai înregistrat, oricum poți vota.

Cetățenii se pot înregistra pe site-urile alegator.md sau inregistrare.cec.md sau pot trimite o cerere către Comisia Electorală Centrală sau către misiunile diplomatice ale Republicii Moldova, din țara în care se află.

Campația de informare este realizată în cadrul programului "Democrație, Transparență și Responsabilitate" finanțat de Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al organizației.

Unde votăm dacă în ziua

alegerilor nu vom fi în localitatea de domiciliu?

Nu lăsa distanța să decidă votul tău!

În data de 20 octombrie, conform regulii generale, fiecare alegător trebuie să voteze în localitatea în care își are domiciliul sau reședința, așa cum este indicat în actul de identitate.

Dacă în ziua alegerilor vei fi în altă localitate, trebuie să știi că ai două posibilități de a vota la locul aflării: depui declarație de ședere sau soliciți certificat pentru drept de vot.

Mariana Dobrovolschi
Analistă Electorală, Promo-LEX

În ziua alegerilor prezidențiale și a referendumului republican constituțional fiecare alegător trebuie să voteze în localitate în care își are domiciliul sau reședința, așa cum este indicat pe actul de identitate. Totuși, în cazul în care aveți domiciliul în localitatea de baștină, însă munciți sau pur și simplu v-ați stabilit cu traiul în altă localitate, fără a vă schimba în mod oficial domiciliul, trebuie să cunoașteți că aveți posibilitatea să votați în localitatea în care de fapt vă aflați.

Conform regulii generale, fiecare alegător va fi inclus în listele electorale conform domiciliului. Pentru a vota în localitatea în care de facto vă aflați, va fi nevoie să depuneți o declarație de ședere la primărie sau pretură, în care menționați că doriți să vă exercitați dreptul de vot în localitatea respectivă. Prin această procedură, alegătorul va fi înscris în lista electorală de bază a secției de votare conform locului de ședere declarat și își va putea exercita

dreptul la vot la secția de votare respectivă. La modul practic, dacă aveți domiciliul, de exemplu, în Bălți, dar munciți în Chișinău, în momentul în care depuneți declarația de ședere veți fi scoși din lista electorală din localitatea de domiciliu și veți fi inclus în una din listele din localitate pentru care ați dat declarația. Declarația poate fi depusă până în data de 25 septembrie.

O altă opțiune pentru a vota în altă localitate decât cea de domiciliu este să solicitați un certificat pentru drept de vot. Prin urmare, alegătorii care își schimbă locul de ședere înainte de alegeri sau nu vor fi la domiciliu în ziua alegerilor pot solicita un certificat pentru drept de vot de la biroul electoral, cu 20 de zile înainte de alegeri și până în ziua precedentă acestora. Acest certificat permite votarea la orice secție de votare, pe liste suplimentare, dar nu poate fi folosit în turul doi de scrutin și nu se aplică secțiilor de votare din străinătate sau celor pentru localitățile din stânga Nistrului.

20 octombrie 2024
Alegeri Prezidențiale și Referendum Republican Constituțional

Nu lăsa distanța să decidă votul tău!

În data de 20 octombrie, conform regulii generale, fiecare alegător trebuie să voteze în localitatea în care își are domiciliul sau reședința, așa cum este indicat în actul de identitate.

Dacă în ziua alegerilor vei fi în altă localitate, trebuie să știi că ai două posibilități de a vota la locul aflării: depui declarație de ședere sau solicită certificat pentru drept de vot.

Mariana Dobrovolschi
Analistă Electorală, Promo-LEX

Promo-LEX
Promoția Democrată și Integrarea Economică

USAID
U.S. AGENCY FOR INTERNATIONAL DEVELOPMENT

Până în data de 25 septembrie, trebuie să depui declarația de ședere, la primăria sau pretura din localitatea în care te afli, în care menționezi că vrei să votezi la locul aflării în ziua alegerilor.

Această opțiune îți permite să votezi atât în turul întâi, cât și în turul doi de scrutin în localitatea pentru care ai dat declarația.

Certificatul pentru drept de vot îți permite să votezi la orice secție de votare din țară, pe lista electorală suplimentară.

Documentul îl poți obține de la Biroul electoral din localitatea de domiciliu, în perioada 30 septembrie – 19 octombrie.

Certificatul pentru drept de vot nu poate fi folosit pentru turul doi de scrutin și nu se aplică secțiilor de votare din străinătate sau din stânga Nistrului. Pentru turul doi, va trebui să obții un alt certificat de la Biroul electoral din localitatea

Declaratiile și certificatele pentru drept de vot utilizate la scrutinele anterioare nu sunt valabile.

INTERZIS

Campaia de informare este realizată în cadrul programului "Serviciu civic, Transparență și Responsabilitate", finanțat de Agenția Statelor Unite pentru Cooperare Internațională (USAID). Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorului.

Înregistrarea și colectarea semnăturilor în cazul alegerilor prezidențiale

Susține candidații prin semnătura ta!

Pentru alegerile prezidențiale din 20 octombrie, candidații trebuie să constituie grupuri de inițiativă pentru colectarea semnăturilor.

Cetățenii pot semna pentru unul sau mai mulți candidați, însă pot oferi doar câte o semnătură per candidat.

Dina Boțan
Analistă Electorală, Promo-LEX

Pentru a participa la scrutinul prezidențial din 20 octombrie 2024, candidații la funcția de șef de stat trebuie să fie înregistrați. Aceștia depun personal, la Comisia Electorală Centrală, un set de acte stabilit în Codul electoral. Acest scrutin este unicul unde pentru a fi înregistrați, toți candidații, indiferent de cine au fost desemnați – partide, blocuri electorale sau candidați independenți, trebuie să colecteze semnături, de la 15 mii la 25 de mii. Semnăturile trebuie să fie colectate minim câte 600 din cel puțin jumătate din unitățile administrativ teritoriale de nivelul II (raioane, municipiile Bălți și Chișinău și UTA Găgăuzia).

Pentru alegerile prezidențiale din 20 octombrie, candidații trebuie să constituie grupuri de inițiativă pentru colectarea semnăturilor. Semnăturile vor fi colectate în baza unor liste de subscripție eliberate de Comisia Electorală. Dreptul de a colecta semnături îl au candidații și membrii grupurilor de inițiativă.

Colectarea semnăturilor începe din data de 21 august și se încheie cel târziu în data de 20 septembrie, iar organul electoral eliberează listele de subscripție și legitimațiile colectorilor. Listele, aprobate de Comisia Electorală Centrală, trebuie să includă datele personale ale candidatului și ale colectorului și să fie completate de susținători.

Cei care semnează trebuie să aibă drept de vot, adică să aibă 18 ani împliniți, cu excepția celor privați de acest drept prin hotărâre judecătorească. Cetățenii pot semna pentru unul sau mai mulți candidați, însă pot oferi câte o semnătură per candidat.

20 octombrie 2024

Alegeri Prezidențiale și Referendum Republican Constituțional

Susține candidații prin semnătura ta!

Pentru alegerile prezidențiale din 20 octombrie, candidații trebuie să constituie grupuri de inițiativă pentru colectarea semnăturilor.

Cetățenii pot semna pentru unul sau mai mulți candidați, însă pot oferi doar câte o semnătură per candidat.

Dina Roșcu
Analistă Electorală, Promo-LEX

Promo-LEX
Promo-LEX

- Toți candidații, indiferent de către cine au fost desemnați, trebuie să colecteze semnături, de la 15 la 25 de mii.
- Candidații trebuie să colecteze câte minim 600 de semnături din cel puțin jumătate din unitățile administrative teritoriale de nivelul II (raioane, municipiile Bălți și Chișinău și UTA Găgăuzia).

• Semnatarii trebuie să aibă drept de vot, adică 18 ani împliniți, cu excepția celor privați de acest drept prin hotărâre judecătorească.

• Semnăturile vor fi colectate în baza unor liste de subscripție, eliberate de CEC. Dreptul de a colecta semnături îl au candidații și membrii grupurilor de inițiativă.

AUGUST						
D	L	M	J	V	S	
			1	2	3	
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

SEPTEMBRIE						
D	L	M	J	V	S	
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

Atenție! Colectarea semnăturilor începe din data de 21 august și se încheie cel târziu în data de 20 septembrie.

Orice semnătură colectată în favoarea candidaților desemnați, înainte de termen, este nevalabilă.

Comisia de Integritate Electorală este instituită în cadrul Organismului Electoral. Transparență și Responsabilitate: Serviciul de Agenda Electorală Unită pentru Democratia Republicană USM/CEC. Opțiunile exprimate sunt doar informații și nu reflectă poziția oficială de redacție al Organismului Electoral.